

## A Székely Nemzeti Múzeum egy éve.

— 1899. —

Mint az újabb éveknek, úgy ennek az elmúlt 1899. évnél is megvoltak a maga eredményei. A múzeum igazgatóválasztmánya is mindent megtett, a mit csak a szerény anyagi viszonyok között meg lehetett tenni, hogy a Székely Nemzeti Múzeum gyűjteményei gyarapodjanak, a látogatók minél jobb emléket vigyenek magokkal.

Az igazgató választmány az elmúlt 1899. évben hat rendes gyűlést tartott, melyeken a tagok mindig többen vettek részt és nyolczvan jegyzőkönyvi pont alatt határozott az egyes kérdésekben.

Már az első gyűlésből kérdést adott be a méltóságos felügyelő bizottsághoz, hogy a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister urtól a folyó évre, tekintettel arra, hogy a Sz. N. M. az állami felügyeletnek alá rendelte magát, hogy gyöngye anyagi helyzete miatt még gyűjteményeinek megfelelő épülettel sem rendelkezik, hogy a múlt 1898. évben sem kapott államsegélyt, méltóztassék a minister ur ó nagyméltósága valamivel nagyobb segélyt utalványozni s a mennyiben lehetséges, több évre előirányozni, hogy biztosan számíthassunk az államsegélyre, ha reményünknel kevesebb is lesz. Államsegély nélkül a Sz. N. M. évi összes jövedelme 320 k., a mely összeget a gyűjtemények gyarapítására lehet fordítani és a folyó kiadások fedezésére. Fájdalom, kérésünknek fedezett hiánya miatt nem lett semmi eredménye, bár a muzeumok és könyvtárak országos felügyelősége is pártolta kérésünket.

A gyűjtemények gazdagságát és értékes voltát az is bizonyítja, hogy az 1896. évi ezredéves országos kiállításon 95 tárgyat állított ki a Sz. N. M., a párisi 1900. évi nemzetközi kiállításra ugyancsak hasonló számú tárgyat küldött, melyeket szaktudósok jelöltek ki.

Örömmel értesült azonban az igazgatóválasztmány, hogy a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége a Huszka József tanár által készített épület tervrajzát némi utasításokkal helyben hagyta és a felügyelő-bizottság elnöke Pótsa József, cs. és kir. kamarás v. b. t. t. Háromszék-megye főispánja meg is bízta Gyárfás Győző, a háromszékvármegyei m. kir. építészeti hivatal főnökét, a tervek tanulmányozásával és a jelenlegi megyei árvaszék fölé építendő emelet munkálatai előkészítésével. Ez új lakhelye a muzeumnak a Mikó-kollégium új keleti szárnyával szemben, a város szépítésére is előnyös helyen lenne. Ezek alapján mind erősebben reméli az igazgató választmány, hogy a múzeum gyűjteményei meg fogják kapni az azokat megillető helyiségeket, ha előbb nem is, egy-két év múlva.

Az elmúlt évben a gyűjtemények a kevesebb bevétel miatt, vásárlás által nem gyarapodtak annyira, mint a megelőző években.

De még sem panaszkodhatik az igazgató választmány, mert a régi módszer, az ajándékozás, most is gyarapította a gyűjteményeket több értékes tárggyal.

A könyvtárban a vallási-, bölcsészeti- és neveléstudományi szak 12 művel, 15 kötetben; a nyelvtudományi- és szépirodalmi szak 18 művel, 18 kötetben; a történelmi-, földrajzi- és jogi szak 32 művel, 34 kötetben; a természettudományi szak 4 művel, 7 kötetben; a társadalmi művek 35 művel, 52 kötetben gyarapodtak. Folyóiratok: Magyar Könyvszemle, Nagy Iván, Tanügyi Szemle, Természet, Századok. Ezekon kívül a magyar országgyűlés képviselőháza kiadványai: Jegyzőkönyvek, Naplók, Irományok; a m. kir. állam-nyomda sajtó termékei: állami költségvetések, zárszámadások, törvények, rendeletek stb.

Az oklevéltár gyarapodott leginkább hatolykai Pótsa József cs. és kir. kamarás, v. b. t. t. és a muzeum elnöke a hatolykai Pótsa család már a megelőző években is nagyobb számmal beadott oklevelei mellé a múlt évben is 1350 oklevelet adott be, melyek Háromszék és a Székelyföld XVI—XIX. századi viszonyait jellemzik. Ezen kívül még 42. oklevelet adtak a levéltárnak.

Az éremtár 6 ezüst, 20 réz, 1 bronz éremmel gyarapodott. A régiségtár: kőeszköz 3 drb., agyagedény ép és töredezett 15 drb., bronz eszköz 3 drb., vaseszköz egy drb., katonai felszerelés 1 drb., vadászeszköz 1 drb. (lőportartó), állatsont 2 drb szerzeménnyel.

A térképgyűjtemény egy igen érdekes, 1810. évben Magyarországról és Erdély Nagyfejedelemségéről készített és a legfelsőbb katonai hatóságtól jóváhagyott katonai térképpel. Érdekes különösen azért, mert a szász városok és községek neve vagy magyar, vagy középkori latin nevökön vannak írva. Így például Brassó = Corona, N.-Seben = Cibinium; de Segesvár = Segesvár, Földvár = Földvár, Szász-Sebes = Szász-Sebes, Szászváros = Szászváros. Ezt a katonai térképet a jelenleg Beszterczén állomásozó barsti lovag Forget Henrik m. kir. honvéd százados és zászlóalj parancsnok, kinek atyai öröksége volt, ajándékozta Pótsa József cs. és kir. kamarás, v. b. t. t. főispán és a muzeum felügyelőbizottsági elnökének, ő nagyméltósága pedig a muzeum térkép gyűjteményét gazdagította evvel a térképpel.

A képtár 2 képpel szaporodott: szegedi Maszák Húgóné szül. márkusfalvi Barabás Ilona ajándékozta édes apja mellképét, fényképről sajátkezűleg kiszínezve és édes apja által festett olajképet, mely apja három leánytestvérét ábrázolja.

*Domján István.*

### A kolozsvári jótékony nőegylet történetéből.

Hogy milyen buzgósággal és áldozatkészséggel fáradoztak az erdélyi aristocratia nőtagjai a kolozsvári nőegylet megalakítása körül, arról számos történeti feljegyzés mellett élénk tanúságot tehet az alábbi levél is.